

**Ecologisch onderzoek
Bakkersdijk 1
te Barendrecht**

**Opdrachtgever
Kuiper Compagnons
te Rotterdam**



Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening



Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Ecologisch onderzoek Bakkersdijk 1 te Barendrecht

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

**Opdrachtgever
Kuiper Compagnons
te Rotterdam**



Datum: 30 oktober 2017
Rapportnr: 217092/AQT 301 FF/MK
Status: Definitieve rapportage

COLOFON



Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : *Ecologisch Onderzoek Bakkersdijk 1 te Barendrecht*

Opdrachtgever : **Kuiper Compagnons**
Contactpersoon : dhr. P. Snelders

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

Projectteam

Projectmanager : dhr. ing. A.P. Wubben
Contactpersoon : mw. Ing. T. Schelling
Auteur : mw. M.M. Konings Bsc
Veldwerk : mw. M. Langstraat Bsc
: mw. T. De Jonge Bsc
: mw. Ing. T. Schelling
: mw. M.M. Konings Bsc
Kwaliteitsborger : mw. Ing. T. Schelling

Projectnummer : **217092**



Aqua-Terra Nova is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de branche organisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Vrijgave auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
30 oktober 2017	Definitief		

© 2017 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording	5
2	WERKWIJZE EN ONDERZOEKSMETHODIEK	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet Natuurbescherming	6
2.4	Methode.....	6
2.4.1	Vleermuisonderzoek.....	6
2.4.2	Roofvogelonderzoek.....	7
2.5	Effectbeoordeling en toetsing.....	7
2.6	Nieuwe Wet Natuurbescherming.....	8
3	PROJECTLOCATIE EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN	9
3.1	Ligging plangebied	9
3.2	Bestaande situatie.....	9
3.3	Beoogde situatie en werkzaamheden	10
4	RESULTATEN EN INTERPRETATIE	11
4.1	Voorjaaronderzoek.....	11
4.1.1	Soorten.....	11
4.1.2	Vaste verblijfplaatsen.....	11
4.1.3	Foerageergebied.....	11
4.1.4	Vliegroutes	11
4.1.5	Roofvogels.....	11
4.2	Najaaronderzoek	12
4.2.1	Soorten.....	12
4.2.2	Vaste verblijfplaatsen.....	12
4.2.3	Foerageergebied.....	12
4.2.4	Vliegroutes	12
4.2.5	Roofvogels.....	12
4.3	Overige soorten binnen het plangebied	12
5	EFFECTBESCHRIJVING.....	13
5.1	Functionaliteit plangebied.....	13
5.2	Vleermuizen	13
5.2.1	Vaste verblijfplaats	13
5.2.2	Foerageergebied.....	13
5.2.3	Vliegroute.....	14
5.3	Wettelijk kader	14
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	15
6.1	Conclusie	15
6.2	Vervolgstappen	15
7	BRONVERMELDING.....	16
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER.....	17
BIJLAGE 2	KAART PLANGEBIED	20
BIJLAGE 4	OVERZICHT WAARNEMINGEN	24

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Kuiper Compagnons te Rotterdam is voornemens het kinderdagverblijf aan de Bakkersdijk 1 te Barendrecht te slopen en de grond bouwrijp te maken, waarna nieuwbouw van drie woningen gerealiseerd gaat worden.

Op basis van de door het Natuur-Wetenschappelijk Centrum uitgevoerde quickscan met als kenmerk P17-051/W1303, d.d. mei 2017⁽¹⁹⁾ is geconstateerd dat het schoolgebouw, door de aanwezigheid van spouwmuren en geschikte kieren en gaten in de dakrand, geschikt is voor vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. In het plangebied is tevens een oude naaldboom aanwezig waarin mogelijk een buizerdnest aanwezig is. Door de geplande werkzaamheden kunnen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en roofvogels verstoord worden.

Onderstaand onderzoek is uitgevoerd om de af- dan wel aanwezigheid van (essentiële) leefgebieden en vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en roofvogels aan te tonen. Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd door Aqua-Terra Nova BV in opdracht van Kuiper Compagnons te Rotterdam.

1.2 Doelstelling

Het ecologisch onderzoek heeft als doel om vast te stellen:

1. of vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn;
2. wat de functionaliteit van het plangebied is voor aanwezige vleermuizen;
3. welke effecten het project heeft op de functionele leefomgeving van vleermuizen binnen het plangebied;
4. of roofvogels de oude naaldboom als nestboom gebruiken.

Vervolgens wordt aangegeven of mogelijke negatieve effecten van het project te vermijden, mitigeren, en/of te compenseren zijn en welke vervolgpprocedure benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding worden de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierna volgt hoofdstuk 2 met de werkwijze. In hoofdstuk 3 wordt de situatie en de geplande werkzaamheden beschreven. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de inventarisatie aan de orde. Dit leidt in hoofdstuk 5 tot de effectbeschrijving. Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 een conclusie en aanbevelingen gegeven over het voorkomen van beschermde soorten en de te nemen maatregelen. Hierna volgen de bronvermeldingen en de bijlagen met o.a. inventarisatiegegevens.

1.4 Verantwoording

Ecologisch medewerkers van Aqua-Terra Nova BV hebben ruime veldervaring in onderzoek naar beschermde soorten en hebben daartoe gerichte cursussen gevolgd.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 WERKWIJZE EN ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet Natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet Natuurbescherming

Voor een uitgebreide omschrijving van de wet- en regelgeving zie bijlage 1. In de Wet Natuurbescherming zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen. Hierbij zijn soorten ingedeeld in 2 beschermingscategorieën (categorie 1 en 2). Categorie 1 betreffen de strikt beschermde soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn aangevuld met soorten van de Bern en Bonn conventies. De categorie 2 soorten betreffen de nationaal en provinciaal beschermde soorten. Categorie 2 bestaat voor een groot deel uit de kwetsbare rode lijst soorten. De beschermde gebieden bestaan uit de Europese aangewezen Natura 2000-gebieden, aangevuld met provinciaal aangewezen beschermde natuurgebieden.

De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren. Zie bijlage 1 voor de relevante verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen.

2.4 Methode

2.4.1 Vleermuisonderzoek

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol⁽⁶⁾ en de Kennisdocumenten voor vleermuizen⁽¹⁸⁾.

In het protocol en de Kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- of afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Indien wordt afgeweken van het vleermuisprotocol en kennisdocumenten wordt dit goed onderbouwd bij hoofdstuk 4 resultaten.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door twee ervaren ecologen met batdetector (type: Pettersson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur (type: Ediol) en het programma Batsound. Om de vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het projectgebied doorzocht. Daarnaast is een deel van de omgeving rondom het projectgebied doorzocht.

Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10°C en zonder harde wind of regen. In totaal zijn vier locatiebezoeken uitgevoerd, twee in het voorjaar (15 mei t/m 15 juli) en twee in het najaar (15 augustus t/m eind september). Zie tabel 2.1 voor de data en weersomstandigheden tijdens de veldinventarisaties.

2.4.2 Roofvogelonderzoek

Het onderzoek naar roofvogelbroedterritoria is geoffereerd conform de Soortenstandaard buizerd uitgevoerd. Dit omdat een soortenstandaard voor de soorten sperwer en boomvalk ontbreekt en de soortenstandaard Buizerd voldoet aan de richtlijnen voor het uitvoeren naar het voorkomen van roofvogels. Daarbij wordt rekening gehouden naar soort specifieke kenmerken. In juli 2017 is het Kennisdocumenten voor buizerd ⁽¹⁸⁾ in plaats van de soortenstandaard buizerd uitgekomen. In dit kennisdocument is de minimale inspanning omschreven om de aan- of afwezigheid van de buizerd te onderzoeken.

Op 12 mei 2017 heeft Aqua-Terra Nova opdracht gekregen om het onderzoek uit te voeren. De datumgrenzen van het onderzoek gericht op de buizerd is van 1 maart t/m 15 mei. Echter kan het daadwerkelijk broeden van de buizerd plaatsvinden van half maart tot en met augustus. Dit kan per broedpaar en afhankelijk van het weer verschillen. In overleg is gekozen om tijdens de voorjaarsinventarisatie ook gericht onderzoek voor roofvogels uit te voeren en tijdens de najaarsinventarisatie lag de focus meer op eventuele activiteit bij het nest. Tijdens de veldbezoeken zijn de bomen in het plangebied en de nabije omgeving gecontroleerd op de aanwezigheid van activiteiten van soort roofvogel, gedrag, sporen, aanwezigheid van jongen en een horst. Ook zijn de weersomstandigheden genoteerd. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor de buizerd beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Tabel 2.1 data en weersomstandigheden uitgevoerde veldinventarisaties

Datum	Tijd	Onderzoek	Focus	Weersomstandigheden
23 mei 2017	Avond (20:45 – 23:30 uur) <i>Zon onder 21:41 uur</i>	Vleermuizen en buizerd	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden Controle nestboom	Licht bewolkt, droog, wind 0 Bft, 18°C
23 juni 2017	Ochtend (03:00 – 05:30 uur) <i>Zon op 5:22 uur</i>	Vleermuizen en buizerd	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden Controle nestboom	Bewolkt, droog, wind 1 Bft, 15°C
15 augustus 2017	Avond (20:00 – 23:50 uur) <i>Zon onder 20:17 uur</i>	Vleermuizen en buizerd	Paar- en zwermverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden Controle nestboom	Licht bewolkt, droog, wind 1 Bft, 18°C
14 september 2017	Middernacht (22:45 – 00:45 uur) <i>Zon onder 19:42 uur</i>	Vleermuizen en buizerd	Paar- en zwermverblijfplaats, vliegroutes en foerageergebieden Controle nestboom	Halfbewolkt, droog, wind 2 Bft, 12°C

De waarnemingen zijn in hoofdstuk 4 beschreven en in bijlage 2 en 3 in tabellen en op kaarten weergegeven.

2.5 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2. Toetsingskader per beschermingscategorie

Categorie	Toetsingskader
Categorie 1 (Strikt beschermde soorten)	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op soorten uit categorie 1 niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Categorie 2 (Overige beschermde)	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen

soorten)	uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Alle planten en dieren	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

2.6 Nieuwe Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet voegt de voormalige Natuurbeschermingswet 1998, Boswet en de Flora- en faunawet samen. In deze nieuwe Wet Natuurbescherming hebben de provincies de rol van bevoegd gezag.

Naast de nationaal vastgestelde verordeningen zijn er tevens provinciale verordeningen opgesteld en kunnen soorten en gebieden op provinciaal niveau worden toegevoegd aan de lijst beschermde soorten (categorie 2).

3 PROJECTLOCATIE EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Bakkersdijk 1 te Barendrecht, gemeente Rotterdam in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied betreft een kinderdagverblijf en BSO 'De Maan'. Sinds 2013 is het kinderdagverblijf 'De Maan' gevestigd aan de Bakkersdijk 1, in de bebouwde kom van Barendrecht. Zie figuur 3.1 voor de ligging en bijlage 2 voor de begrenzing van het plangebied.



Figuur 3.1 Ligging plangebied

3.2 Bestaande situatie

Het kinderdagverblijf 'De Maan' betreft een kinderdagopvang en een BSO. De locatie is gelegen nabij de Voordijk en de Klompenmakerij in de buurt Smidshoek ten westen van Barendrecht. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2.200 m². Aan de oostzijde bevindt zich een kruidenier en aan de noordkant langs de voordijk een garage. Het plangebied is gelegen in aan de rand van een rustige woonwijk. Rondom de speelplaats van het kinderdagverblijf staan enkele rode esdoorns, zwarte els, grove den en enkele treurwilgen.

Zie voor een impressie van het plangebied figuur 3.2.



Figuur 3.2. Overzicht van het plangebied. Links onder overzicht Bakkersdijk, overige foto's impressie van het kinderdagverblijf Bakkersdijk 1.

3.3 Beoogde situatie en werkzaamheden

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

Het kinderdagverblijf 'De Maan' wordt gesloopt. Daarnaast wordt het aanwezige groen in het plangebied geroid, waarna de gehele grond bouwrijp wordt gemaakt. Vervolgens wordt er gestart met de bouw van drie vrijstaande woningen, zie figuur 3.3.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet Natuurbescherming.



Figuur 3.3. Kaart bestemmingsplan, d.d. april 2017 Kuipercompagnons.

4 RESULTATEN EN INTERPRETATIE

In onderstaande paragrafen worden de resultaten weergegeven van de uitgevoerde inventarisaties voor het vleermuisonderzoek en de nestcontrole. In bijlage 2 en 3 zijn de waarnemingen in een Excelbestand en een veldkaart weergegeven met daarop een overzicht van de waarnemingen. De resultaten van het vleermuisonderzoek zijn opgesplitst in het voorjaaronderzoek en het najaaronderzoek. Daarnaast worden de soorten en de drie belangrijke gebruiksfuncties van vleermuizen weergegeven.

4.1 Voorjaaronderzoek

4.1.1 Soorten

Onderstaand de waarnemingen tijdens het vleermuisonderzoek in 2017. Tijdens het onderzoek is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) in en in de omgeving van het plangebied waargenomen. Andere vleermuissoorten zijn binnen het plangebied niet waargenomen.

4.1.2 Vaste verblijfplaatsen

In het onderzoeksgebied Bakkersdijk 1 zijn in het voorjaar en zomer van 2017 geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het plangebied. In het voorjaar zijn in het plangebied enkele foeragerende en overvliegende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Aan de zuidoostzijde van plangebied is een sociale roep gehoord van een mannelijke gewone dwergvleermuis. In het onderzoeksgebied zijn geen zomerverblijfplaatsen of kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Tijdens het tweede veldbezoek op 23 juni 2017 zijn twee invliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Beide gewone dwergvleermuizen zijn invliegend waargenomen in bij woning 524 aan de Voordijk. Deze vaste zomerverblijfplaats valt net buiten het plangebied.

4.1.3 Foerageergebied

Gedurende de veldbezoeken in het voorjaar van 2017 wordt de speelplaats en de omliggende groenstrook rond het kinderdagverblijf gebruikt door foeragerende gewone dwergvleermuizen. Verder wordt de omgeving van het plangebied diffuus gebruikt door foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Het plangebied maakt geen deel uit van een essentieel foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Er zijn voldoende groene tuinen en openbaar groen in de omgeving van het plangebied aanwezig, die dienen als onderdeel van een foerageergebied.

4.1.4 Vliegroutes

Aan de westzijde, zuidzijde en noordzijde van het plangebied zijn verschillende laatvliegers apart van elkaar op vliegroute waargenomen. Achtertuinen, straten en openbaar groen in en rond het kinderdagverblijf en de nabije omgeving worden gebruikt door overvliegende gewone dwergvleermuizen. Het plangebied maakt geen deel uit van een essentiële vliegroute van vleermuizen. Er zijn voldoende lijnvormige elementen en openbaar groen in de omgeving van het plangebied aanwezig.

4.1.5 Roofvogels

Tijdens het voorjaars onderzoek zijn geen exemplaren van roofvogels zoals buizerd, sperwer en boomvalk waargenomen binnen het plangebied. De bomen zijn dichtbegroeid met blad, waardoor het nest moeilijk is waar te nemen. Een buizerd start al vroeg in het jaar met eventuele nestbouw en is gedurende het broedseizoen constant aanwezig in en in de nabije omgeving van zijn horst. Een boomvalk start met broeden na terugkeer uit Afrika in april-mei en een sperwer broed vaak tussen de periode mei-juni. Een paartje met een nest met jongen van bovengenoemde roofvogels zou binnen het voorjaaronderzoek zijn opgevallen, door eventuele roep en opvliegen van de ouders. Nabij het nest in de grove den zijn geen activiteiten van roofvogels en/of jongen waargenomen.

4.2 Najaarsonderzoek

4.2.1 Soorten

In het najaar 2017 zijn op verschillende locaties aan de rand van het plangebied en buiten de begrenzing van het plangebied solitaire baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

4.2.2 Vaste verblijfplaatsen

Tijdens beide avonden van het najaarsonderzoek zijn gedurende het hele onderzoek een baltsende rondvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de zuidzijde het plangebied, langs de Klompenmakerij. Aan de hand van de waarnemingen wordt er vanuit gegaan dat er een paarverblijfplaats aanwezig is in de woningen tegenover het plangebied. Echter kon niet exact vastgesteld worden waar in de woningen deze baltsende gewone dwergvleermuis een verblijfplaats heeft omdat deze niet in- of uitvliegend waargenomen is.

4.2.3 Foerageergebied

Gedurende het najaar wordt rondom de speelplaats van het kinderdagverblijf gebruikt als onderdeel van een foerageergebied van de gewone dwergvleermuis. Waargenomen is dat de gewone dwergvleermuis kort foerageert binnen het plangebied en vervolgens doorvliegt naar een andere groenstrook om te foerageren. Ook de nabije omgeving en de achterliggende woonwijk wordt diffuus gebruikt door foeragerende gewone dwergvleermuizen.

Het plangebied maakt geen deel uit van een essentieel foerageergebied van vleermuizen. Er zijn genoeg groene tuinen en openbaar groen in de omgeving van het plangebied aanwezig.

4.2.4 Vliegroutes

In en in de omgeving van het plangebied zijn tijdens de najaar inventarisaties geen vaste vliegroutes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De speelplaats, straten en openbaar groen in het onderzoeksgebied en omgeving worden diffuus gebruikt door overvliegende gewone dwergvleermuizen.

Zie figuur 5.1 een overzicht van de foerageergebieden en verblijfplaatsen in en rondom het plangebied.

4.2.5 Roofvogels

Tijdens het najaarsonderzoek zijn geen exemplaren van roofvogels zoals buizerd, sperwer en boomvalk waargenomen nabij het nest in de grove den. Binnen het plangebied zijn geen roofvogels foeragerend of rustend waargenomen. Het plangebied fungeert ook niet als uitkijkpost.

4.3 Overige soorten binnen het plangebied

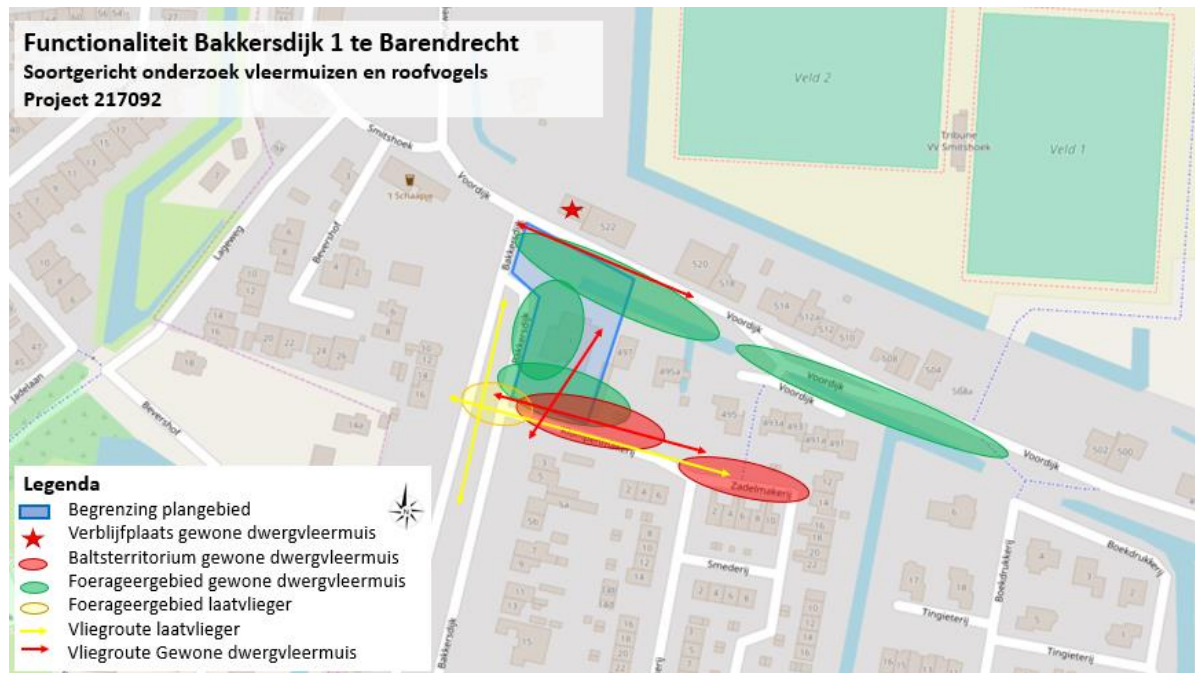
Tijdens het avondbezoek op 23 mei 2017 zijn zes overvliegende gierzwaluwen waargenomen boven het plangebied. Deze gierzwaluwen vertoonden territoriumgedrag maar verdwenen boven het plangebied toen het begon te schemeren. Er zijn geen invliegende gierzwaluwen waargenomen. Tijdens de andere bezoeken zijn dan ook geen groepjes gierzwaluwen waargenomen met nestindicerend gedrag.

5 EFFECTBESCHRIJVING

In het plangebied zijn gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Onderstaand wordt de functionaliteit van het plangebied en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden voor deze vleermuissoorten uiteengezet.

5.1 Functionaliteit plangebied

Onderstaand de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen per onderdeel. Zie figuur 5.1 voor de functionaliteit van het plangebied in kaart.



Figuur 5.1. Het gebruik van het plangebied door de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

5.2 Vleermuizen

5.2.1 Vaste verblijfplaats

De gewone dwergvleermuis heeft een baltsterritorium aan de zuidzijde (Klompemakerij) van het plangebied. Deze man gewone dwergvleermuis vliegt meer gericht langs de woningen aan de overzijde van het plangebied. Ook iets verder op langs de Klompemakerij is een tweede man van de gewone dwergvleermuis baltend waargenomen. In het plangebied is geen baltverblijfplaats aanwezig van een gewone dwergvleermuis.

Met de sloop van het kinderdagverblijf blijft de aanwezige paarverblijfplaatsen van een gewone dwergvleermuis aanwezig in de woningen tegenover het plangebied behouden. Deze woningen aan de Klompemakerij blijven behouden. Het nemen van mitigerende maatregelen is hierdoor niet noodzakelijk.

Buiten het plangebied is een zomerverblijfplaats aanwezig van twee exemplaren van de gewone dwergvleermuis in woning Voordijk nr. 524. De zomerverblijfplaats wordt door de voorgenomen herinrichtingswerkzaamheden niet verstoord. Woning Voordijk nr. 524 blijft behouden. De verblijfplaats ligt buiten de invloedssfeer van de bouwwerkzaamheden. Wel wordt geadviseerd de werkzaamheden bij daglicht uit te voeren zodat vleermuizen welke gebruik maken van de omgeving van het plangebied niet verstoord worden door kunstmatig licht.

5.2.2 Foerageergebied

Op een aantal locaties zijn regelmatig foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. Binnen het plangebied wordt het schoolplein in zowel het voor- als het najaar gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuizen. Het betrof hier meestal circa 1-5 dieren. Buiten het plangebied wordt het groen langs de Voordijk, het groen op de Bakkersdijk en het groen in de achterliggende woonwijk gebruikt door verschillende exemplaren foeragerende gewone dwergvleermuizen. Het gaat hier om 2-4 vleermuizen. Er zijn geen grote aantallen foeragerende

vleermuizen waargenomen en de meeste waarnemingen zijn van foeragerende vleermuizen in de aangrenzende groenzones rondom groenonderdelen naast het plangebied. Het is daarom uitgesloten dat er essentieel foerageergebied voor vleermuizen in het plangebied aanwezig is. Kapwerkzaamheden voor de nieuwbouw hebben geen negatief effect op het aanwezige foerageergebied.

5.2.3 Vliegroute

Er zijn tijdens de inventarisaties vliegroutes van de laatvlieger en van de gewone dwergvleermuis langs de randen van het plangebied waargenomen. Het plangebied maakt hierdoor deel uit van een onderdeel vliegroute van vleermuizen. De waargenomen dieren maken diffuus gebruik van lijnvormige elementen zoals straten, tuinen en openbaar groen om te migreren. Het is daarom uitgesloten dat er essentiële vliegroute voor vleermuizen in het plangebied aanwezig is. Het plangebied maakt geen deel uit van een essentiële vliegroute van vleermuizen. Er zijn voldoende lijnvormige elementen en openbaar groen in de omgeving van het plangebied aanwezig.

De werkzaamheden hebben geen effect op de functionele staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

5.3 Wettelijk kader

Alle in Nederland voorkomen vleermuizen behoren tot de strikt beschermde soorten conform artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming, Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en Bijlage II van de conventie van Bonn. Conform deze wet is verstoring van de functionele leefomgeving van vleermuizen niet toegestaan.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In opdracht van Stichting Kuiper Compagnons heeft Aqua-Terra Nova in het kader van de geplande herinrichtingswerkzaamheden een vleermuisonderzoek uitgevoerd aan de Bakkersdijk 1 te Barendrecht. Het vleermuisonderzoek is gericht op het vaststellen van de functie van het plangebied voor de aanwezige vleermuissoorten, volgens het Vleermuisprotocol en om de af- dan wel aanwezigheid van (essentiële) leefgebieden en verblijfplaatsen van vleermuizen aan te tonen. Daarnaast is het plangebied geïnventariseerd op de aanwezigheid van roofvogels.

6.1 Conclusie

Op basis van het uitgevoerde onderzoek en de geplande werkzaamheden en inrichting kan gesteld worden dat:

Vleermuizen

- De geplande werkzaamheden hebben geen negatief effect op vaste verblijfplaatsen of de functionele leefomgeving van vleermuizen;
- In de woning aan de Voordijk nr. 524 is een zomerverblijfplaats aanwezig van twee exemplaren van de gewone dwergvleermuis. Deze zomerverblijfplaats valt buiten het plangebied;
- Aan de zuidzijde van het plangebied is in één van de woningen langs de Klompenmakerij een paarverblijfplaats aanwezig van een mannetje gewone dwergvleermuis. Deze baltsverblijfplaats valt buiten het plangebied;
- Uit het onderzoek is gebleken dat er geen essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger aanwezig is in of direct naast het plangebied;
- Binnen het plangebied is geen essentieel foerageergebied aanwezig voor de gewone dwergvleermuis.

Roofvogels

- Bij het nest in de grove den zijn geen roofvogels binnen het plangebied waargenomen;
- In het plangebied zijn geen jongen op nest of roep van jongen waargenomen;
- Het plangebied wordt niet gebruikt als uitkijkpost van de buizerd
- De geplande werkzaamheden hebben geen negatief effect op vogels met jaarrond beschermd nest;

Overige soorten

- Het optreden van negatieve effecten op de overige (strikt) beschermde soorten in het plangebied is uitgesloten. De zorgplicht is ten allen tijde van kracht (bijlage 1).

6.2 Vervolgstappen

Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming of Verklaring van geen Bedenkingen conform de Omgevingsvergunning voor tijdelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger is niet noodzakelijk;

Op basis van het onderzoek zijn de volgende vervolgstappen noodzakelijk:

- Te allen tijde dient er rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht, Artikel 2 van de Flora- en faunawet (Artikel 1.11 Wet Natuurbescherming). Dit houdt in dat er altijd rekening met in het wild levende dieren en planten gehouden moet worden. Tijdens de werkzaamheden moet gelet worden op de aanwezigheid van planten en dieren en moet voorkomen worden dat deze onnodig gedood, verwond of aangetast worden;
- Tijdens de (kap)werkzaamheden moet rekening gehouden worden met broedende vogels en algemeen voorkomende dieren.

7 BRONVERMELDING

Algemene natuur- en beleidsinformatie

1. 'Wet Natuurbescherming', Ministerie van Economische zaken, Den Haag, 2016.
2. 'houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)', Staatssecretaris van Economische Zaken, Den Haag, 16 oktober 2016.
3. *Vergunningverlening Natura-2000*, Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
4. *Ontheffingverlening soorten*, Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
5. *Melding en ontheffingverlening houtopstanden*, Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.

Algemene verspreidingsgegevens en verspreidingsatlassen

6. 'Protocol vleermuizen', Vakberaad vleermuizen, Netwerk Groene Bureaus, maart 2017.
7. Met vleermuizen overweg, Limpens *et al.*, 2004. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.
8. www.ravon.nl
9. 'Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008', K. Mostert en J. Willemsen, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft, december 2008.
10. www.zoogdierverspreiding.nl
11. www.sovon.nl
12. www.anemoon.nl

Locatie specifieke informatie en internetpagina's

13. Interactieve atlas Natura 2000, Provincie Zuid-Holland, 2017.
14. Interactieve atlas Natuurnetwerk Nederland, Provincie Zuid-Holland, 2017.
15. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, NNN-Saldobenadering en herbegrenzen NNN, een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies, Ministeries van LNV en VROM en de provincies
16. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>
17. http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0171.BP00516-VO01/t_NL.IMRO.0171.BP00516-VO01_1.8.html
18. Kennisdocumenten BIJ12: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>
19. Quickscan flora en fauna aan de Bakkersdijk in Barendrecht, geschreven door M.E. Dubbeldam, met als kenmerk P17-051/W1303, d.d. mei 2017. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht.

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht gegaan. Deze wet voegt de huidige Natuurbeschermingswet 1998, Boswet en de Flora- en faunawet samen.

De belangrijkste doelen van de Wet Natuurbescherming betreffen de bescherming van de biodiversiteit in Nederland, de decentralisatie van de verantwoordelijkheden en een vereenvoudiging van de regels.

De grootste veranderingen met de komst van de Wet Natuurbescherming ten opzichte van de oude natuurwetgeving betreffen:

- alle verantwoordelijkheden en bevoegdheden komen bij de provincies te liggen;
- er komt één rechtsdocument waar zowel vergunning als ontheffing (soorten, gebieden en kap van houtopstanden) wordt verleend;
- Bij de vergunningaanvraag mag aangehaakt worden bij de Omgevingsvergunning, maar dit is niet verplicht.

Soortbescherming

Het doel van de Wet Natuurbescherming is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Ingevolge het 'nee, tenzij principe' zijn handelingen in strijd met de Wet Natuurbescherming per definitie verboden. De verboden handelingen zijn opgenomen in de verbodsbepalingen:

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te verstoren, nesten van vogels weg te nemen of eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn.

Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, eieren van dieren te rapen of opzettelijk vernielen, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen of planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

Onverminderd artikel 3.5 is het verboden: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen, de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Vogels

Van alle inheemse vogelsoorten zijn de nesten gedurende het broeden beschermd. De meeste vogels broeden in de periode 15 maart t/m 15 juli. Voor het verstoren van broedende vogels wordt in principe geen ontheffing verleend, omdat de verstoring eenvoudig voorkomen kan worden door de activiteiten buiten het broedseizoen uit te voeren. Van ca. 15 vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Deze vogelsoorten zijn in vier categorieën ingedeeld⁽⁸⁾:

- Cat 1 betreft vogelsoorten die het nest jaarrond gebruiken als vaste verblijfplaats,
- Cat 2 betreft koloniebroeders die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 3 betreft overige vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 4 betreft vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen.

Tot slot zijn de nesten van enkele vogelsoorten (uit Cat 5) alleen jaarrond beschermd indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de omgeving van een plangebied geen of onvoldoende alternatieve geschikte nestplaatsen aangeboden worden.

Voor beschadiging of vernietiging van jaarrond beschermde vogelnesten kan alleen ontheffing worden verleend, indien het project een belang uit de Vogelrichtlijn dient.

Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat u werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

Gebiedsbescherming

Handelingen binnen de beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Handelingen of activiteiten binnen én buiten beschermde natuurgebieden die schadelijk kunnen zijn voor de doelstellingen van het gebied zijn verboden, tenzij de minister van EL&I of de provincie een vergunning heeft verleend. Hierbij wordt het 'Nee, tenzij' principe gebruikt en dient rekening gehouden te worden met invloeden van buiten het beschermde natuurgebied, de zogeheten 'externe werking'. Aanvullend dient rekening gehouden te worden met de cumulatie van effecten in relatie tot andere projecten of plannen.

Programmatistische Aanpak Stikstof

Ook de op 1 juli 2015 van kracht gegane Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) blijft onveranderd van kracht met de ingang van de nieuwe Wet Natuurbescherming. De PAS is van kracht in 121 van de in Nederland 164 voorkomende Natura 2000-gebieden. Onder de PAS zijn alle activiteiten, evenementen en ruimtelijke ingrepen die een toename van meer dan 1 mol/ha/jaar stikstofdepositie binnen de begrenzing van 1 van de 121 Natura 2000-gebieden tot gevolg hebben vergunning plichtig en, indien de voorgestelde 'ontwikkelingsruimte' binnen gebied vergund is, wordt de maximaal toegestane stikstofdepositie verlaagd tot 0,05 mol/ha/jaar.

Ontheffing Wet Natuurbescherming

Voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming kan ontheffing aangevraagd worden. Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is dat het project geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten én mits het project een bij wet genoemd belang dient. Voor soorten die aangewezen zijn in de Vogel- of Habitatrichtlijnen dient het project aanvullende belangen te dienen. De beschermde soorten zijn in twee categorieën met verschillende beschermingsniveaus opgenomen. Vogels vallen buiten deze indeling en worden in de paragraaf *vogels* besproken.

Voor algemeen voorkomende soorten geldt o.a. voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, waardoor een ontheffing niet nodig is. Voor schaarse soorten (categorie 2) is een ontheffing niet nodig, mits gebruik gemaakt wordt van een gedragscode. Voor strikt beschermde soorten (categorie 1) zal bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig zijn als negatieve effecten niet uitgesloten en voorkomen kunnen worden. Voor alle inheemse soorten geldt daarnaast de algemene Zorgplicht, waarin gesteld wordt dat schade aan alle planten en dieren, zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden, voorkomen dient te worden.

Natuurnetwerk Nederland

In de NNN worden natuurgebieden onderling tot een samenhangend netwerk verbonden, o.a. via ecologische verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer;
- robuuste verbindingen en grote wateren.

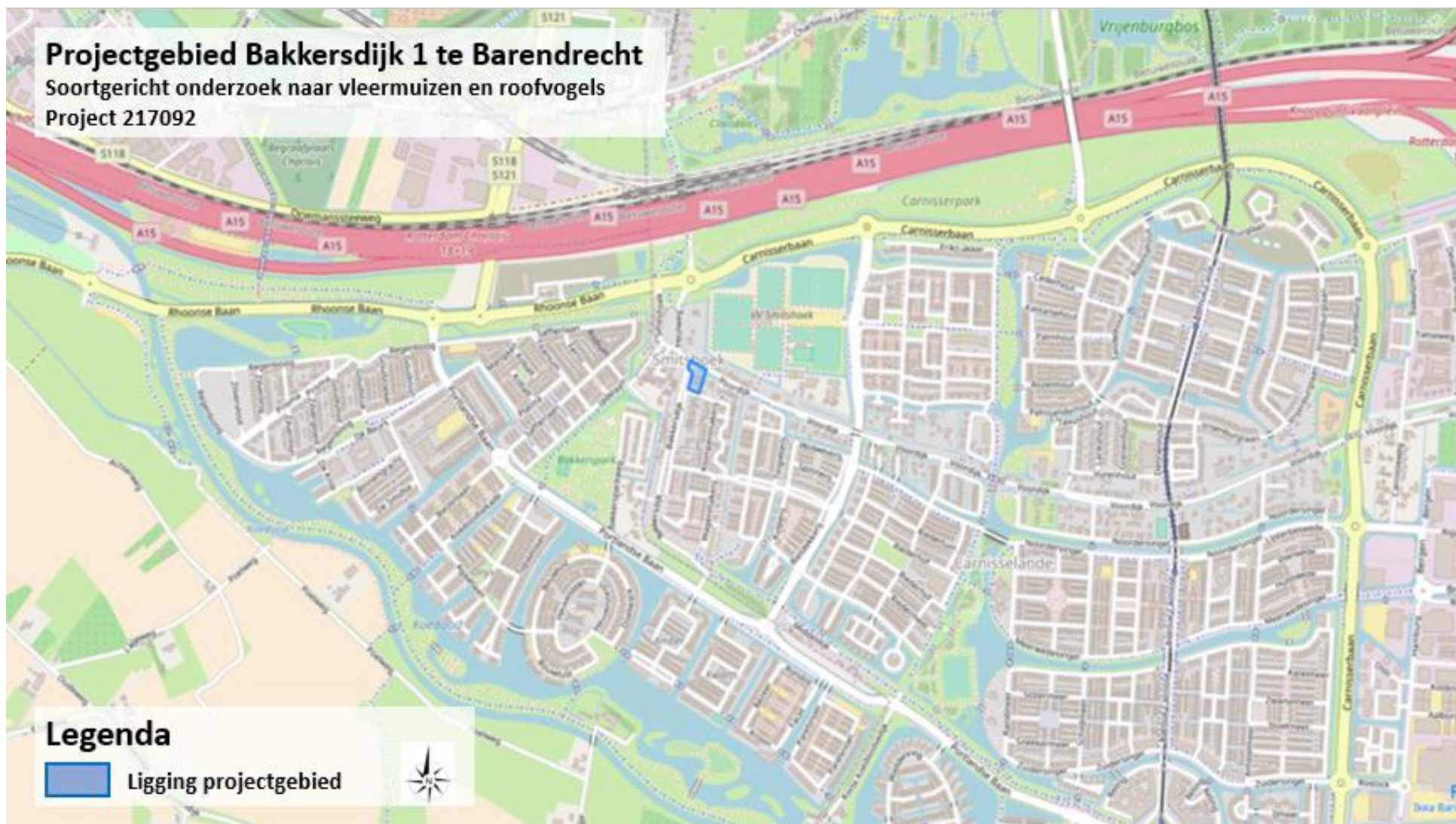
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in het Natuurbeleidsplan geïntroduceerd en het beleid is in de Nota Ruimte overgenomen. De juridische doorwerking van het rijksbeleid van de NNN wordt in de AMvB Ruimte, als onderdeel van de Wet Ruimtelijke Ordening, geborgd. De Provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing, begrenzing en de doelstelling van de NNN-gebieden in een verordening, in veel gevallen een natuurbeheerplan. De provinciale verordening bevat tevens regels voor bestemmingsplannen in de NNN.

Dit betreft, conform de Spelregels NNN, een regeling over compensatie die er ten minste voor moet zorgen dat er geen netto verlies aan oppervlakte, samenhang of kwaliteit van het Natuurnetwerk Nederland optreedt en dat compensatie op de juiste wijze plaatsvindt. Tot slot zorgt de provinciale verordening ervoor dat de gemeente dit in de toelichting van het bestemmingsplan verantwoordt.

Voor de NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe activiteiten die de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk significant aantasten zijn verboden, tenzij sprake is van groot openbaar belang, er geen andere mogelijkheden voor realisatie zijn en de negatieve gevolgen niet significant zijn.

BIJLAGE 2 KAART PLANGEBIED





Bron: Google Earth en WRN-Pro, d.d. 26 oktober '17

BIJLAGE 3 WAARNEMINGEN

Datum en tijd	Aantal	Activiteit	Soort	Wetenschappelijke naam	Onderzoeker
23-05-2017 21:51	6	territoriumgedrag	Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 21:52	1	territoriumgedrag	Merel	<i>Turdus merula</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:06	2	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:07	1	verplaatsend naar noord	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:13	1	aanwezig	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:16	1	aanwezig	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:21	1	overvliegend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:22	1	onbekend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:23	1	baltzend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:23	1	overvliegend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:24	1	verplaatsend naar west	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:25	1	verplaatsend naar west	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:28	1	aanwezig	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:34	1	passerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:37	1	passerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:40	1	onbekend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:42	1	verplaatsend naar oost	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:42	1	verplaatsend naar west	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:43	1	overvliegend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:44	1	verplaatsend naar noord	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:48	1	passerend	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:49	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-05-2017 22:51	1	verplaatsend naar west	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 22:53	1	verplaatsend naar west	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 23:01	1	overvliegend	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	marije.langstraat
23-05-2017 23:01	1	overvliegend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
23-06-2017 04:10	1	verplaatsend naar zuid	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Tina.deJonge
23-06-2017 04:19	1	aanwezig	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
23-06-2017 04:22	2	invliegend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
23-06-2017 04:26	1	verplaatsend naar noord	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-06-2017 04:26	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
23-06-2017 04:31	1	overvliegend	Dwergvleermuis Spec.	<i>Pipistrellus spec.</i>	Tina.deJonge
23-06-2017 04:36	1	verplaatsend naar noord	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
23-06-2017 04:37	1	onbekend	Gewone Pad	<i>Bufo bufo</i>	Tara.Schelling
23-06-2017 04:38	1	overvliegend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
23-06-2017 04:39	1	passerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tina.deJonge
15-08-2017 21:56	2	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:04	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
15-08-2017 22:08	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
15-08-2017 22:12	1	verplaatsend naar noord	Dwergvleermuis Spec.	<i>Pipistrellus spec.</i>	marije.langstraat
15-08-2017 22:20	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling

15-08-2017 22:25	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
15-08-2017 22:30	2	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:35	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:38	1	verplaatsend naar west	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:40	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:42	2	aanwezig	Gewone Pad	<i>Bufo bufo</i>	marije.langstraat
15-08-2017 22:43	2	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:47	1	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:50	1	onbekend	Gewone Pad	<i>Bufo bufo</i>	marije.langstraat
15-08-2017 22:52	1	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:59	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-08-2017 22:59	1	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	marije.langstraat
15-08-2017 23:09	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
14-09-2017 23:10	1	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
14-09-2017 23:20	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
14-09-2017 23:22	1	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
14-09-2017 23:26	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
14-09-2017 23:30	2	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
14-09-2017 23:34	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
14-09-2017 23:36	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
14-09-2017 23:40	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
14-09-2017 23:43	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
14-09-2017 23:47	2	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
14-09-2017 23:55	1	passerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
15-09-2017 00:11	1	baltsend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings
15-09-2017 00:15	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tara.Schelling
15-09-2017 00:27	1	foeragerend	Gewone Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Margaret.Konings

BIJLAGE 4 OVERZICHT WAARNEMINGEN

